

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

6.09

Charakterystyka wynagrodzeń

Maria Piekarcz

Uniwersytet Rzeszowski

---

al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
Projekt „Być przedsiębiorczym – nauka przez praktykę”
www.ur.edu.pl

KONSPEKT LEKCJI DO PRZEDMIOTU: PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

I. METRYCZKA KONSPEKTU

1. Imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego lekcje: .....
2. Klasa: .....
3. Data: .....
4. Miejsce prowadzenia lekcji: .....
5. Czas prowadzenia lekcji: .....

II. UMIEJSCOWIENIE LEKCJI W STRUKTURZE JEDNOSTKI METODYCZNEJ

1. Temat lekcji: **Charakterystyka wynagrodzeń**

III. CELE OPERACYJNE LEKCJI

A. Operacyjne cele instrumentalne:

1. WIADOMOŚCI

1.1 Wiadomości do zapamiętania:

Uczeń poprawnie:

- a) wyjaśni pojęcia:
  - płac,
  - płaca minimalna.
- b) zdefiniuje pojęcia:
  - płaca brutto,
  - płaca netto.
- c) wymieni:
  - rodzaje płac,
  - funkcje płac,
  - systemy płac,
  - formy wynagradzania.

1.2 Wiadomości do zrozumienia:

Uczeń potrafi poprawnie:

- a) rozróżnić płacę brutto i płacę netto,
- b) rozróżnić formy wynagradzania,
- c) przytaczać wady i zalety różnych form wynagradzania,
- d) wyjaśnić:
  - znaczenie terminu: płaca minimalna
  - konieczność składania rocznych zeznań podatkowych
  - różnice między płacą brutto i netto.

2. UMIEJĘTNOŚCI

2.1 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach typowych:

Uczeń potrafi poprawnie:

- a) scharakteryzować elementy płac,
- b) sporządzić roczne zeznanie podatkowe,
- c) sklasyfikować funkcje płac,
- d) wyliczyć wynagrodzenie netto.

2.2 Umiejętności stosowania wiadomości w sytuacjach problemowych:

Uczeń poprawnie:

- a) przewiduje skutki wysokich płac minimalnych,
- b) analizuje schemat rozliczenia się z podatku dochodowego,
- c) proponuje nowe formy obliczania płac.

3. ZDOLNOŚCI POZNAWCZE:

- 3.1 **Spostrzegawczość:** poprzez analizę prezentowanych materiałów dydaktycznych uczeń potrafi określić jaką zastosować formę wynagradzania.

- 3.2 Wyobraźnia:** poprzez ukształtowanie modelu wyobraźniowego efektów podjętych działań uczeń potrafi wyobrazić zeznanie podatkowe PIT.
- 3.3 Pamięć:** uczeń wykaże się gotowością w przywoływaniu z pamięci reguł z zakresu obliczania wynagrodzenia netto; uczeń wykaże się gotowością w przywoływaniu z pamięci reguł z zakresu rozliczenia podatkowego.
- 3.4 Uwaga:** potrafi skupić uwagę na objaśnieniach nauczyciela dotyczących obliczenia wynagrodzenia netto i obliczenia podatku; w określonych sytuacjach dydaktycznych wykaże się podzielnością uwagi.

B. Operacyjne cele kierunkowe.

- 1. Uczestnictwo w działaniu:** uczeń wykazuje gotowość do podjęcia określonych przez nauczyciela zadań dotyczących naliczenia wynagrodzeń i rozliczenia podatkowego.
- 2. Podejmowanie działania:** uczeń samodzielnie podejmuje czynności związane z realizacją obliczeń wynagrodzenia netto i rozliczenia podatkowego.
- 3. Nastawienie na działanie:** uczeń konsekwentnie realizuje kolejne etapy ćwiczeń, zmierzające do rozwiązania zadania; w przypadku pomyłek konsekwentnie dąży do poprawy wyliczeń.
- 4. System działań:** uczeń samodzielnie steruje procesem obliczenia wynagrodzenia netto i należnego podatku

IV. METODY I ŚRODKI DZIAŁANIA

- 1. Podstawowa strategia dydaktyczna:** informacyjno-operacyjna.
- 2. Metody uczenia się - nauczania:** pogadanka, praca w grupach, prezentacja.
- 3. Środki dydaktyczne:** komputer, rzutnik multimedialny, zestaw zadań dla ucznia,
  - tabele pomocnicze:
  - progi podatkowe w 2013 roku,
  - koszty uzyskania przychodu obowiązujące w 2013 roku,
  - wysokość składek na ubezpieczenie społeczne.
- 4. Formy organizacji pracy uczniów:** zbiorowa praca jednolita (praca z całą klasą, praca w grupach).

V. STRUKTURA LEKCJI

- 1. Czynności organizacyjne:** 4 min
- 2. Wprowadzenie do lekcji i uświadomienie uczniom celu lekcji:** 3 min
- 3. Rozwiązywanie problemów grupowo i indywidualnie:** 35 min
- 4. Podsumowanie lekcji:** 3 min
- 5. Zakończenie zajęć.**

VI. PRZEBIEG LEKCJI

TOK LEKCJI	CZYNNOŚCI NAUCZYCIELA	CZYNNOŚCI UCZNIÓW	CZAS REALIZACJI
Czynności organizacyjne	1. Powitanie uczniów. 2. Sprawdzenie obecności. 3. Zapisanie tematu lekcji oraz punktów pod tematem.	1. Przywitanie nauczyciela. 2. Zajęcie miejsc. 3. Zapisanie tematu lekcji do zeszytu.	4 min
Uświadomienie celów lekcji	Tematem dzisiejszej lekcji jest „ Charakterystyka wynagrodzeń ”. Wyobraź sobie ten dzień – otrzymujesz pierwsze wynagrodzenie. To będzie ważny dzień w Twoim życiu. Jeśli jej kwota nie będzie Cię satysfakcjonować – nie przejmuj się – to dopiero początek Twojej kariery zawodowej. Z czasem płaca pójdzie w górę. Co to jest płaca? W jaki sposób została naliczona? Ile z niej zostanie „zabrane przez państwo ?”	Uczniowie uważnie słuchają wypowiedzi nauczyciela	3 min

<p>Omówienie tematu lekcji</p>	<p>PŁACA to cykliczne wynagrodzenie wypłacane pracownikowi związanemu z pracodawcą umową o pracę. Wyróżniamy płacę:</p> <p>minimalną – będącą najniższą płacą gwarantowaną pracownikom przez prawo. W Polsce wysokość określana jest rozporządzeniem Rady Ministrów. W roku 2013 wynosi 1 600 złotych.</p> <p>brutto - płaca całkowita, przed odliczeniem podatków formalnie opłacanych przez pracownika.</p> <p>netto - to wynagrodzenie wypłacane pracownikowi „do ręki”, przez pracodawcę z tytułu wykonanej pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczek na podatek dochodowy i innych potrąceń.</p> <p>- Nauczyciel prosi uczniów aby zastanowili się nad funkcjami płac.</p> <p>Funkcja dochodowa płacy - płaca jest podstawą kształtowania poziomu dochodów pracowniczych (rodzinnych). Określa sytuację dochodową gospodarstw domowych oraz możliwość zaspokojenia ich potrzeb dzięki nabywaniu dóbr i usług konsumpcyjnych oraz oszczędzaniu pewnej ich części.</p> <p>Funkcja motywacyjna - skłania pracowników do lepszej, wydajniejszej pracy, podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych, utrzymania lub zmiany miejsca pracy.</p> <p>Funkcja kosztowa - płaca i związane z nią opłaty są ważnym składnikiem kosztów własnych produkcji, rzutujących na poziom kosztów jednostkowych i rentowność firmy.</p> <p>- Nauczyciel przeprowadza wykład z prezentacją : SYSTEMY WYNAGRADZANIA: System czasowy - pracownik otrzymuje wynagrodzenie według stałych stawek wynagradzania ustalonych dla określonego czasu pracy, niezależnie od wydajności pracy danego pracownika. System akordowy - wynagrodzenie zależy od ilości jednostek produktu (sztuk produktu), które pracownik wykonał w określonej jednostce czasu, tym samym zależy ono od wydajności pracy pracownika. System premiowy – polega na dodaniu do podstawowej płacy premii, której zadaniem jest motywować pracownika do większego wysiłku; System prowizyjny – wynagrodzeniem jest procent od zrealizowanej transakcji. Może się składać z części stałej oraz ruchomej, zależnej od efektów pracy.</p> <p>Wynagrodzenie za pracę może składać się z różnych składników. Podstawowym jest płaca zasadnicza. Można również otrzymać różne dodatki: funkcyjny, stażowy itp. rozmawiając o wynagrodzeniu, szczególnie z nowym pracodawcą, rozróżniamy dwa pojęcia wynagrodzenia: wynagrodzenie netto i wynagrodzenie brutto. Jaka jest tak naprawdę definicja wynagrodzenia i skąd wynikają wspomniane różnice? Wynagrodzenie brutto to wynagrodzenie ze wszystkimi składkami, a wynagrodzenie netto to wynagrodzenie, które otrzymujemy „na rękę”. Warto widzieć z czego wynika różnica pomiędzy netto i brutto i co dzieje się z naszym pozostałym wynagrodzeniem.</p> <p>Pracodawca odprowadza od wynagrodzenia brutto następujące kwoty: - składkę na ZUS, czyli ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe,</p>	<p>Uczniowie zastanawiają się nad poleceniem nauczyciela, włączają się do dyskusji</p> <p>Uczniowie uważnie słuchają wypowiedzi nauczyciela</p>	<p>30 min</p>
--------------------------------	--	---	---------------

Omówienie tematu lekcji	<ul style="list-style-type: none"> - składkę na ZUS, czyli ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, - składkę na NFZ, czyli ubezpieczenie zdrowotne, - zaliczkę na podatek dochodowy. <ul style="list-style-type: none"> - Nauczyciel przedstawia schemat (<i>załącznik nr 1</i>) obliczania wynagrodzenia netto i rozliczenia się z podatku dochodowego. - Rozdanie uczniom kart pracy, objaśnienie. 	Podział uczniów na zespoły Rozwiązanie ćwiczenia w podgrupach Omówienie wyników	
Podsumowanie lekcji	Nauczyciel sprawdza poprawność wykonanego ćwiczenia. Przeprowadza pogadankę podsumowującą zajęcia z zaakcentowaniem najważniejszych informacji. Dziękuje za zajęcia.	Pożegnanie nauczyciela.	5 min

.....

Podpis nauczyciela

Załącznik nr 1

Przykład obliczenia wynagrodzenia netto i jego obciążeń, przy założeniu, że:

- pracownik otrzymuje wynagrodzenie ze stosunku pracy w wysokości wynagrodzenia minimalnego, tj. w 2013 r. wynoszącego 1.600 zł ,
- pracownikowi przysługują podstawowe koszty uzyskania przychodów (111,25 zł),
- pracodawca jest upoważniony do pomniejszania zaliczki na podatek dochodowy o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek (46,33 zł),
- właściwa dla pracodawcy stopa procentowa składki wypadkowej wynosi 1,93%.

Od tego wynagrodzenia pracodawca obliczy:

Wyszczególnienie	Poz.	Wysokość obciążeń składkowo-podatkowych
wynagrodzenie (brutto)	a	1.600 zł
podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne	b	1.600 zł
składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika, w tym składka: <ul style="list-style-type: none"> • emerytalna 9,76%, tj. 156,16 zł • rentowa 1,5%, tj. 24 zł • chorobowa 2,45%, tj. 39,20 zł 	c	219,36 zł
podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne (poz. b - poz. c)	d	1.380,64 zł
składka na ubezpieczenie zdrowotne do pobrania z wynagrodzenia (poz. d x 9%)	e	124,26 zł
składka na ubezpieczenie zdrowotne do odliczenia od podatku (poz. d x 7,75%)	f	107,00 zł
koszty uzyskania przychodu	g	111,25 zł
podstawa obliczenia zaliczki na podatek dochodowy, po zaokrągleniu do pełnych złotych (poz. a - poz. g - poz. c)	h	1.269,00 zł
zaliczka na podatek dochodowy przed odliczeniem składki zdrowotnej [(poz. h x 18%) - 46,33 zł]	i	182,09 zł
zaliczka na podatek dochodowy do pobrania, po zaokrągleniu do pełnych złotych (poz. i - poz. f)	j	75,00 zł
kwota do wypłaty (poz. a - poz. c - poz. e - poz. j)	k	1.181,38 zł
składki obciążające pracodawcę od kwoty 1.600 zł: (składka emerytalna 9,76%, tj. 156,16 zł + składka rentowa 6,5%, tj. 104 zł + składka wypadkowa 1,93%, tj. 30,88 zł + składka na FP 2,45%, tj. 39,20 zł + składka na FGŚP 0,10%, tj. 1,60 zł)	l	331,84 zł
razem koszt pracodawcy (poz. a + poz. l)	ł	1.931,84 zł

Załącznik nr 2

Wskaźniki podatkowe

Skala podatkowa:

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	85.528	18% minus kwota zmniejszająca podatek 556,02 zł
85.528		14 839,02 zł + 32% nadwyżki ponad 85.528 zł

Kwota wolna od podatku

Kwota zmniejszająca podatek	Miesięczna	46,33 zł
	Roczna	556,02 zł
Roczny dochód niepowodujący obowiązku zapłaty podatku		3.091 zł

Koszty uzyskania 2013

	Miesięczne	Roczne
Pracownik miejscowy	111,25 zł	1335 zł z jednej umowy 2002,05 zł z wielu umów
Pracownik dojeżdżający	139,06 zł	1668, 72 zł z jednej umowy 2502,56 zł z wielu umów

Załącznik nr 3

Zadanie 1 dla uczniów

Oblicz podatek dochodowy, wynagrodzenie netto oraz koszty zatrudnienia – w skali miesięcznej wiedząc, że:

- Miesięczne wynagrodzenie brutto pracownika wynosi 2000 zł
- Zawarta umowa o pracę
- Jedno miejsce pracy
- Osoba niedojeżdżająca

Rozwiązanie

1. Wynagrodzenie brutto: .....
  2. ZUS pracownika:
    - a. Emerytalne .....
    - b. Rentowe .....
    - c. Chorobowe .....
  3. Suma (a+b+c): .....
  4. Wynagrodzenie po potrąceniu składek (1-3): .....
  5. Ubezpieczenie zdrowotne: .....
  - a. Podlegające odliczeniu: .....
  6. Koszty uzyskania przychodu: .....
  7. Podstawa do opodatkowania (1-3-6) .....
  8. Próg podatkowy: .....
  9. Podatek dochodowy: .....
  10. Zaliczka na podatek dochodowy (9-5a - kwota wolna od .....
  11. Wynagrodzenie netto (4-5-10): .....
  12. ZUS cz. pracodawcy: .....
- Koszty zatrudnienia (1+12):** .....

Zadanie 2

Oblicz podatek dochodowy, wynagrodzenie netto oraz koszty zatrudnienia – w skali miesięcznej wiedząc, że:

- Miesięczne wynagrodzenie brutto pracownika wynosi 2000 zł,
- Zawarta umowa o pracę,
- Jedno miejsce pracy,
- Osoba dojeżdżająca.

Rozwiązanie

1. Wynagrodzenie brutto:	.....
2. ZUS cz.pracownika:	
a. Emerytalne	.....
b. Rentowe	.....
c. Chorobowe	.....
3. Suma (a+b+c):	.....
4. Wynagrodzenie po potrąceniu składek (1-3):	.....
5. Ubezpieczenie zdrowotne:	.....
a. Podlegające odliczeniu:	.....
6. Koszty uzyskania przychodu:	.....
7. Podstawa do opodatkowania (1-3-6)	..... (~1 zł)
8. Próg podatkowy:	.....
9. Podatek dochodowy:	.....
10. Zaliczka na podatek dochodowy (9-5a - kwota wolna od	..... (~0,10 zł)
11. Wynagrodzenie netto (4-5-10):	.....
12. ZUS cz. pracodawcy:	.....
13. Koszty zatrudnienia (1+12):	.....

